

Wyrok z dnia 1 kwietnia 2003 r., II CKN 1417/00

Gdy istotne wady dzieła są nieusuwalne, lub nie dadzą się usunąć w odpowiednim czasie, skuteczność odstąpienia od umowy o dzieło nie jest uzależniona od wcześniejszego wyznaczenia terminu do usunięcia wad.

Sędzia SN Henryk Pietrkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Elżbieta Skowrońska-Bocian

Sędzia SN Tadeusz Żyznowski

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa Hanny G. i Marka D. wspólników Firmy Handlowej „Ś.G.”, spółki cywilnej w S. przeciwko Przedsiębiorstwu Usługowo-Handlowemu „U.-T.”, spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S. o zapłatę, po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej w dniu 1 kwietnia 2003 r. na rozprawie kasacji powodów od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 12 maja 2000 r.

uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 12 maja 2000 r. oddalił apelację powodów od wyroku Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 2 sierpnia 1999 r., na podstawie którego oddalone zostało powództwo o zasądzenie kwoty 10 166 zł z odsetkami z tytułu zwrotu wynagrodzenia zapłaconego pozwanemu za wykonane dzieło. W ocenie Sądu Okręgowego żądanie powodów, oparte na twierdzeniu, że po stwierdzeniu istotnych wad dzieła, skutecznie odstąpili od umowy, nie zasługiwało na uwzględnienie, bowiem przed złożeniem oświadczenia o odstąpieniu od umowy nie wyznaczyli pozwanemu odpowiedniego terminu do usunięcia wad.

Według dokonanych ustaleń po upływie miesiąca od wykonania dzieła w postaci położenia wykładziny PCV na podłodze hali wystawowej, pojawiły się

wybrzuszenia. Strona pozwana powiadomiona o tej wadzie wycięła wadliwe fragmenty wykładziny i po wyschnięciu podłóża przykleiła nową wykładzinę. Powodowie przed upływem miesiąca, w okresie którego – co zostało uzgodnione między stronami – mieli obserwować, czy zakres ujawnionej wady rozszerza się, ponownie w piśmie z dnia 9 czerwca 1998 r. powiadomili stronę pozwaną, że następuje dalsze odklejanie się wykładziny. Na złożoną propozycję usunięcia wady dzieła przez wycięcie wybrzuszonych kawałków wykładziny i wklejenie nowych, powodowie nie wyrazili zgody, kierując się względami estetycznymi. Wobec braku innych propozycji usunięcia stwierdzonej wady, powodowie nie czekając na upływ miesięcznego terminu, przeznaczanego na obserwację położonej wykładziny, złożyli oświadczenie o odstąpieniu od umowy, żądając zwrotu zapłaconego wynagrodzenia.

Sąd Okręgowy uznał, że skoro powodowie nie wyznaczyli stronie pozwanej terminu do usunięcia wad, to pomimo, że miały one charakter istotny, ich oświadczenie o odstąpieniu od umowy było bezskuteczne w świetle art. 637 § 1 k.c. Okoliczność, że sposób usunięcia wad, który został zaproponowany przez stronę pozwaną nie zadowolił powodów i obiektywnie był nieprawidłowy, nie zmienia tej oceny. Nie ma bowiem podstaw do utożsamiania tej okoliczności z przesłanką odstąpienia od umowy, polegającą na stwierdzeniu, że "przyjmujący nie zdoła usunąć wad w czasie odpowiednim". Sąd Okręgowy podkreślił, że "nie było żadnych podstaw do przyjęcia, iż propozycja złożona przez prezesa pozwanej spółki była jedyną i ostateczną".

W kasacji powodowie pomimo stwierdzenia, że stan faktyczny sprawy ustalony został prawidłowo, oparli ją na podstawie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., uzasadniając ją zarzutem, że "sąd z pominięciem reguł swobodnej oceny dowodów wypowiedział pogląd, że w sprawie nie można wywodzić, że wady dzieła wykonanego przez pozwanego były wadami, które nie dały się usunąć". W ramach podstawy naruszenia prawa materialnego skarżący zarzucili naruszenie art. 637 k.c. przez błędną jego wykładnię i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie. Wnosili o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sytuacji, gdy powodowie nie zakwestionowali podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, oparcie kasacji na zarzucie naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c.

było nieusprawiedliwione. Uznając zatem za bezzasadną podstawę kasacyjną z art. 393¹ pkt 2 k.p.c., zwłaszcza że jej uzasadnienie w istocie sprowadzone zostało do powtórzenia – powołanego w ramach podstawy naruszenia prawa materialnego (art. 393¹ pkt 1 k.p.c.) – zarzutu dokonania błędnej wykładni art. 637 k.c., interpretacja przepisów tego artykułu stanowiła punkt wyjścia przy ocenie zasadności kasacji.

Istota zagadnienia sprowadza się do kwestii, czy w sytuacji, gdy zamawiający – na podstawie towarzyszących okoliczności – uzna, że przyjmujący zamówienie nie zdoła, w czasie odpowiednim, usunąć wad istotnych dzieła, to może skutecznie odstąpić od umowy bez wyznaczania terminu do ich usunięcia, czy też – jak uznał Sąd Okręgowy – skuteczność odstąpienia od umowy uwarunkowana jest upływem wcześniej wyznaczonego terminu, w którym zamawiający nie usunął wad. W celu dokonania wykładni art. 637 k.c. niezbędne jest przypomnienie całej jego treści. Paragraf pierwszy stanowi: Jeżeli dzieło ma wady, zamawiający może żądać ich usunięcia, wyznaczając w tym celu przyjmującemu zamówienie odpowiedni termin z zagrożeniem, że po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu nie przyjmie naprawy. Przyjmujący może odmówić naprawy gdyby wymagała nadmiernych kosztów. Według paragrafu drugiego "Gdy wady usunąć się nie dadzą albo gdy z okoliczności wynika, że przyjmujący zamówienie nie zdoła ich usunąć w czasie odpowiednim, zamawiający może od umowy odstąpić, jeżeli wady są istotne; jeżeli wady nie są istotne, zamawiający może żądać obniżenia wynagrodzenia w odpowiednim stosunku. To samo dotyczy wypadku, gdy przyjmujący zamówienie nie usunął wad w terminie wyznaczonym przez zamawiającego".

Ze stanowiskiem zaprezentowanym w zaskarżonym wyroku, które rzekomo znajduje uzasadnienie w unormowaniu przyjętym w § 2 zdanie drugie w związku z art. 637 § 1 k.c., nie można się zgodzić. W przepisie § 1 przewidziane zostało dla zamawiającego tylko uprawnienie żądania usunięcia wad dzieła. Wady te powinny być usunięte w "wyznaczonym terminie". Wyznaczenie terminu zmierza, jak już podkreślono, wyłącznie do naprawienia wadliwego dzieła, nie musi ponadto dotyczyć wad istotnych ("jeżeli dzieło ma wady..."). Jeżeli jednak wady były istotne i nie zostały usunięte w wyznaczonym terminie, to okoliczność ta stanowi trzecią w kolejności podanej w art. 637 § 2 k.c. przyczynę odstąpienia od umowy.

W art. 637 § 2 zdanie pierwsze k.c. wskazane zostały jeszcze dwie przyczyny odstąpienia od umowy, które – wbrew wykładni dokonanej przez Sąd Okręgowy –

nie są powiązane z treścią paragrafu pierwszego. W przypadku wad istotnych zamawiający może od umowy odstąpić, po pierwsze: "gdy wady usunąć się nie dadzą", po drugie: "gdy z okoliczności wynika, że przyjmujący zamówienie nie zdoła ich usunąć w czasie odpowiednim". W obu przypadkach, odstąpienie od umowy nie jest uwarunkowane wcześniejszym wyznaczeniem "odpowiedniego terminu do usunięcia wad", lecz oceną, według której wady istotne usunąć się nie dadzą, albo też, mającym usprawiedliwienie w okolicznościach stwierdzeniem, że przyjmujący zamówienie nie zdoła tych wad usunąć w czasie odpowiednim. Wyznaczenie terminu do usunięcia wad, o którym stanowi art. 637 § 1 k.c. jest uprawnieniem zamawiającego do żądania naprawienia dzieła i nie musi dotyczyć wad istotnych ("jeżeli dzieło ma wady..."). Jest czynnością, która poprzedza ewentualne późniejsze odstąpienie od umowy z powodu nie usunięcia w wyznaczonym terminie wady istotnej. W przypadkach natomiast gdy zamawiający stwierdził wady istotne, które mają jednocześnie charakter nieusuwalny, bądź nie dadzą się usunąć w odpowiednim czasie, obciążanie zamawiającego, który chce od umowy odstąpić, obowiązkiem wyznaczenia dodatkowego terminu do usunięcia takich wad byłoby dyspozycją nielogiczną i nieracjonalną. Sprzeczny z logiką i racjonalnym działaniem byłby bowiem wymóg wyznaczenia terminu do usunięcia wad, które są nieusuwalne bądź nie dają się usunąć w odpowiednim czasie. Przyjąć należy, że "czasem odpowiednim" będzie termin oceniony z punktu widzenia przydatności dzieła dla zamawiającego.

Z powodu dokonania błędnej wykładni art. 637 k.c., poza rozważaniami Sądu Okręgowego pozostała ocena, czy w świetle ustalonych okoliczności (brak ze strony wykonawcy woli usunięcia wad przez wymianę całej wykładziny, propozycja wycinania jej wadliwych kawałków, postępujące rozszerzanie się wad na całej powierzchni wykładziny) spełnione zostały przesłanki odstąpienia od umowy, o których mowa w art. 637 § 2 zdanie pierwsze k.c.

Z przytoczonych względów, uznając kasację za usprawiedliwioną, należało orzec, jak w sentencji (art. 393⁻¹³ § 1 k.p.c.).